

РЕЦЕНЗИЯ

на

дисертационния труд

«ПЕДАГОГИЧЕСКА МЕДИАЦИЯ ЧРЕЗ ПЕРСОНАЛЕН КОМПЮТЪР В ЧУЖДЪОЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ (САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА И КОНТРОЛ)»

разработен от Милен Шипчанов, докторант на самостоятелна подготовка в ДП
„Методика на обучението по съвременни езици” по професионално направление

1.3. Педагогика на обучението по ...

към департамент „Романистика и Германистика”,

Нов български университет

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”,

Научен консултант: доц. д-р Анелия Бръмбарова

Рецензент: проф. Павлина Стефанова Стефанова, д.н.

Милен Шипчанов представя дисертационен труд в обем от 204 с. с приложенията към него. Изборът на темата на дисертацията е мотивиран от навлизането на микрокомпютърната техника във всички сфери на живота, следователно и в обучението по съвременни езици. Приема се, че едно от направленията за повишаване на ефективността на процесите на учене и преподаване на езици е системното прилагане на различни технически средства. Докторантът констатира, че преподаващите и учещите чужди езици използват често случайно и произволно техническите средства в това число и компютъра в учебния процес. Отчитайки актуалността и значимостта на проблема за методиката на обучението по съвременни езици за възрастни българи докторантът си поставя за цел да изследва, доколко системното прилагане на качествени и съобразени с нуждите на ЧЕО компютърни програми в съчетание с други традиционни

технически средства повишава ефективността на процеса на обучение при самостоятелната подготовка и оптимизира проверката на езиковото усвояване при възрастни (студенти по френски език – базово обучение на програма «Романистика с френски език» и студенти от курсовете за общообразователна подготовка по френски език на равнище А1). За изпълнение на целта са формулирани необходимите задачи, които се свеждат до: изготвяне на изисквания за създаване и изследване на компютърни програми за нуждите на ЧЕО въз основа на обобщаване на съществуващия до момента опит; създаване и експериментална проверка в реални условия на конкретни компютърни програми за обучение и контрол; анализ на резултатите от експерименталната проверка; създаване на корпус от тестови задачи за изработване на тестове по френски език въз основа на конкретна учебна система; създаване на методика за приложение на компютърна техника в ЧЕО с използване и на други ТСО.

На проверка се поставят следните хипотези:

1. «Съвместното действие между устойчивостта на специфичното съдържание на курса и интерактивността, свойствена на един подход от компютъризиран тип, би могло да представи на обучаваните мотиви да учат, но също така – в известна степен – да подобри стратегиите им на учене.»

(Автореферат, с.6-7)

2. «В ситуацията на учене на език с мултимедийно оборудване, упражняваната медиация с мултимедийния инструмент е функция на дейността по медиация, водена от преподавателя, т.е. новите технологии се явяват втори (задължителен или допълнителен, независим) медиатор.»

(Автореферат, с.7)

Докторантът е представил много точно и ясно използваните методи на изследване (вж. (Автореферат, с.8). Анализирани са научната литература в областта на медиацията в ЧЕО като акцентът е върху медиацията чрез ИКТ; направен е исторически преглед на приложението на ИКТ и на компютърни програми в ЧЕО; проведен е педагогически експеримент с компютърни програми за обучение и

контрол; проведени са анкети за проучване на мнението на обучаваните участници в експеримента; проведена е експертна оценка на качествата на програмите по предварително уточнени критерии.

Използвани са математико-статистически методи за обработка на получените резултати от изследването.

Предложеният за защита дисертационен труд е съобразен в структурно отношение с изискванията посочени в Закона за развитие на академичния състав. В него са включени заглавна страница, съдържание, увод (глава I), изложение (състоящото се от три глави – II, III, IV), изводи и заключение (глава V), библиография и приложения - 7).

Дисертационният труд се отличава с прегледна структура, следваща логиката на проведеното изследване, с което читателят се запознава още със съдържанието. За разработването на труда е използван богат библиографски апарат: специализирана научна литература на български, френски и английски език и интернет източници.

В увода (както вече бе подсочено) въз основа на мотивировката на избора на темата са определени обектът и предметът на изследването, обоснована е необходимостта и потребността от изследване на педагогическата медиация с персонален компютър в методиката на обучението по съвременни езици. Формулирани са хипотезите и целта на изследването, посочени са конкретните задачи за постигане на целта. С оглед на предмета, обекта, целта и конкретните задачи са избрани и подходящи изследователски методи. Те отговарят на спецификата на проведеното изследване. Трябва да се подчертае конкретното и прецизно изложение на целта, задачите, методите и етапите на изследването. Представено е и съдържанието на основните глави от изложението.

Втората глава е посветена на литературния преглед на публикациите по темата на дисертационния труд. Като всяко методическо изследване и това стъпва върху теоретични схващания на базисни на методиката науки - основно педагогика, анализирана е литературата по въпросите за понятието «медиация» и нейните теоретични рамки, отделено е специално внимание на възможностите на микропроцесорната техника в обучението и по специално на приложението на

персоналните компютри в ЧЕО. Разглеждат се и се дискутират съществени за предмета на изследване теоретични постановки, които се обединяват около посочените аспекти.

В т.П.5. са изведени изводите за преимуществата на компютъра от гледна точка на методиката на ЧЕО. Акцентира се върху *интерактивността*, изразяваща се във възможността на ПК да имитира диалог, приемайки различни социални роли: на учител, партньор, съветник, информатор, съперник, екзаминатор и т.н.(вж. Автореферат, с.22). Други съществени предимства на ПК, посочени от докторантът, са : възможността за осигуряване на *обратна връзка* с учещия, изразяваща се в насочване, контролиране, коригиране на работата му; високата степен на *индивидуализация*, която освобождава учещия от страха да се изложи пред другите обучавани; *интензивността* на работата; *емоционалността*, която се постига чрез персонализирането, състезателния момент и поощрението; *самоконтролът*, обучаваният получава незабавно информация за правилността и/или грешката в отговора; *достъпността*, *обективността на оценката* и *разпределението на времето*.

В т.П.6. се прави анализ на използваните в ЧЕО компютърни програми: обучаващи, учебно тренировъчни и тестове, моделиращи, компютърни програми за текстообработка и за анализ на текстове и компютърни лингводидактически игри. При представянето им се обръща внимание на техните функции в обучението.

В *трета глава* докторантът анализира проведения експеримент и резултатите от анкетите. Експериментът е проведен в продължение на няколко учебни години под формата на прилагане на разработени дигитализирани педагогически материали в групи по френски език по метода на „изследване в действие”. Въз основа на мнения на студенти и преподаватели докторантът стига до заключението, че студентите са доволни от работата с компютърно базираните материали, но са критични по отношение на използваните учебни комплекси, те не харесват темите и са на мнение, че предлаганите упражнения са недостатъчни. Студентите обаче предпочитат хартиения носител за представяне на поставените им задачи пред изпращането им по интернет, често сред разработките им има опити за плагиатство.

Мненията на преподавателите по принцип са положителни, наблюдава се и скептичност, а единици категорично отхвърлят прилагането на уеб-базирани материали. За по-голяма обективност при правенето на изводи докторантът провежда две анкетни изследвания със студенти, резултатите от които се анализират много детайлно в гл. III.2. Вербалният анализ е допълнен и онагледен графично и таблично (Графики 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 и таблици 2, 3, 4, 5, 6, 7). Изводите в т. III, 4 отразяват обективно мненията на анкетираните лица. Въпреки положителната нагласа за работа с ПК и изразеното мнение, че компютърните програми имат място в ЧЕО, докторантът констатира, че изследваните лица не приемат компютъра като втори медиатор в учебния процес. Те отхвърлят и възможността да бъдат оценявани обективно от компютъра. Прави се изводът, че е налице необходимост от психологическа промяна на нагласата на обучаваните към оценката и самооценката с помощта на ПК.

Четвърта глава е озаглавена: Практически разработки и моделиране на програмно осигуряване на учебния процес. Тя започва с преглед на използването на компютърни технологии в ЧЕО. Обособени са три етапа на прилагане на компютри в ЧЕО от началото на 80-те година на двадесети век до сега, които е характерно: посрещане с възторг, широко разпространение и поява и развитие на мултимедията.

В т. IV.2. въз основа на литературни източници и личен практически опит Милен Шипчанов очертава етапите на концепция за разработване на програмен продукт за ЧЕ, а именно: 1. Предварителна подготовка; 2. Дидактико-педагогическа подготовка; 3. Практическо реализиране на програмата; и 4. Постпродукция – приложение, валидиране и оценка.

В т. IV.3 4.. се разглеждат възможностите на компютъра като инструмент в ЧЕО, а именно: за текстообработка, за изготвяне на конкордансьри/съгласувания, за четене, за читателя като автор; за интегрирането на хипертекста в ЧЕО.

В т. IV.4. е представен създаденият от докторанта модул за обучението по френски език. Модулът представя възможностите за включване и превръщане на компютъра във втори медиатор между знанието и обучавания, а именно като

наставник (учител) и инструмент (срв.Автораферат с. 49). Модулът е онагледен чрез 7 графики (11, 12, 13, 14, 15, 16, 17).

Проведеното от докторанта изследване без съмнение е плод на дългогодишна практическа работа и дълготраен изследователски интерес, това се потвърждава и от приложения списък с публикации по темата на изследването, който започва още през 1988 година. Дисертационното изследване има емпиричен характер и стъпва върху солидни теоретични познания.

Приносите от изследването се свеждат до:

- уточняване на понятието „медиация” в обучението,
- извеждане на преимуществата и недостатъците на ИКТ в ЧЕО,
- създаването на модул за обучение по френски език с възможност за включване на компютъра като втори медиатор, като наставник и инструмент.

В заключение искам да подчертая, че поставените цели и задачи на изследването са изпълнени. Извършеният статистически анализ на данните от констатиращия и заключителния експеримент доказва ефективността на предлагания модел.

Смятам, че значимостта на резултатите от дисертацията за теорията и практиката на обучението по френски език за възрастни българи има приносен характер. Представеният дисертационен труд е разработен задълбочено и добросъвестно.

Милен Шипчанов е посочил 15 публикации по темата на дисертационното изследване в наши и чужди издания., които обхващат периода от 1988 година до настоящия момент. Те свидетелстват за дългогодишната работа на докторанта по темата на изследването и за неговия дълготраен научен интерес.

Представеният автореферат отразява точно съдържанието на дисертационния труд.

Заключение:

Представеният дисертационен труд показва, че кандидатът Милен Шипчанов притежава задълбочени теоретични и аналитико-приложни знания в областта на методиката на езиковото обучение и способности за самостоятелни научни и

експериментални изследвания. Трудът е представен във вид и обем, обичайно приети за научната област. Целите и задачите на изследването са изпълнени.

Посочените в рецензията положителни страни и приноси моменти на дисертационния труд са в подкрепа на предложението ми за неговото приемане с положителна оценка. Въз основа на гореизложеното като член на научното жури предлагам на уважаемите членове на журито дисертационният труд «ПЕДАГОГИЧЕСКА МЕДИАЦИЯ ЧРЕЗ ПЕРСОНАЛЕН КОМПЮТЪР В ЧУЖДоезиковото обучение (САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА И КОНТРОЛ)» да получи положителна оценка и на Милен Шипчанов да бъде присъдена образователната и научна степен “доктор”.

София, 04.02.2013 г.

Рецензент:

/ проф. Павлина Стефанова д.н./